

ฉลากน้ำดื่มบออะไร

เรียบเรียงโดย

อังศุวรา พูลเกษม นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
พิษวิทยา ราชธรรมมา นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

คำสำคัญ : ฉลากน้ำดื่ม เลขสารบบอาหาร

น้ำเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องบริโภคในทุก ๆ วันและมีคำแนะนำในการบริโภคน้ำดื่ม ว่าควรบริโภคให้ได้ประมาณ 8 แก้วต่อวัน หรือ 1.8 ลิตรต่อวัน ซึ่งน้ำดื่มบริโภคที่จำหน่ายในท้องตลาดนั้นมีหลายยี่ห้อ ดังนั้นควรพิจารณาคุณภาพก่อนการเลือกซื้อน้ำบริโภค

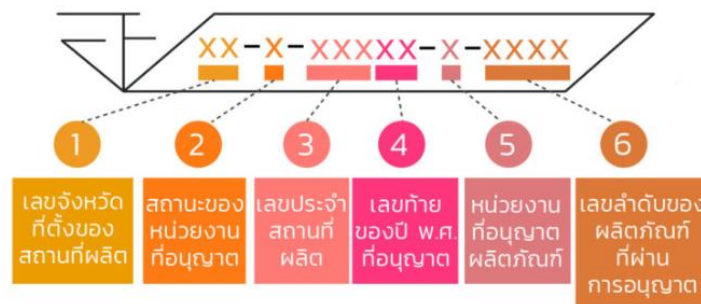
สิ่งหนึ่งที่คนได้รับการสอนหรือย้ำให้ตระหนักคือ ให้ดูเครื่องหมาย ออย. บนฉลากของน้ำดื่ม และให้เลือกบริโภคน้ำดื่มที่มีเครื่องหมาย ออย. แต่ทุกคนเคยสังเกตไหมว่านอกจากเครื่องหมาย ออย. บนฉลากน้ำดื่มยังมีอะไรอีกบ้าง โดยทั่วไปบนขวดน้ำดื่มและฉลากน้ำดื่ม จะแสดงข้อความภาษาไทยและอาจแสดงข้อความภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ โดยประกอบด้วย

1. ชื่ออาหาร เช่น น้ำดื่ม ตรารูเขา
2. ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต หรือสำนักงานใหญ่
3. ปริมาณของอาหารเป็นระบบเมตริก ในกรณีน้ำดื่มให้แสดงเป็น ปริมาตรสุทธิ
4. แสดง วัน เดือนและปี โดยมีข้อความว่า “ควรบริโภคก่อน” หรือ “หมดอายุ” กำกับไว้ด้วยโดย

แบ่งเป็นการแสดงวันเดือนปีเป็น 2 ประเภท คือ

- สำหรับอาหารที่มีอายุการเก็บไม่เกิน 90 วัน ให้แสดง วัน เดือนและปี
- สำหรับอาหารที่มีอายุการเก็บเกิน 90 วัน ให้แสดง วัน เดือนและปี หรือ เดือนและปี

5. เลขสารบบอาหาร ซึ่งเป็นตัวเลข 13 หลักในกรอบเครื่องหมาย ออย. ซึ่งแสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นได้มีการขึ้นทะเบียนหรือรับอนุญาตเลขสารบบอาหารถูกต้องตามกฎหมาย โดยสำหรับน้ำดื่ม การที่จะขึ้นทะเบียนและได้เครื่องหมาย ออย. มานั้นจะต้องมีการตรวจคุณภาพน้ำดื่มตามมาตรฐานสาธารณสุขฉบับที่ 61 และ 135 เรื่อง น้ำบริโภคในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท โดยเครื่องหมาย ออย. 13 หลัก มีความหมายดังนี้

ที่มารูป <https://www.mangozero.com/wp-content/uploads/2017/04/fdaolap-check-product-for-safe-code.jpg>

กลุ่มที่ 1 เป็นเลขสองหลัก แสดงถึง จังหวัดที่ตั้งของสถานที่ผลิตอาหารหรือนำเข้าอาหาร โดยใช้ตัวเลขแทนอักษรย่อของจังหวัด เช่น 13 จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ 2 เป็นเลขหลักเดียว ที่แสดงถึงสถานะของสถานที่ประกอบการและหน่วยงานที่ออกใบอนุญาตโดย

เลข 1 คือ สถานที่ผลิตอาหาร และเลข 3 คือ สถานที่นำเข้าอาหาร ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

เลข 2 คือ สถานที่ผลิตอาหาร และเลข 4 คือ สถานที่นำเข้าอาหาร ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยเลขห้าหลัก สามหลักแรก แสดงถึงเลขสถานที่ผลิตอาหารหรือเลขสถานที่นำเข้าอาหาร ที่ได้รับอนุญาต และสองหลักสุดท้ายคือตัวเลขสองหลักสุดท้ายของปี พ.ศ. ที่ได้รับอนุญาต เช่น 10824 คือ 108 แทน เลขสถานที่ผลิตหรือนำเข้าอาหาร ซึ่งได้รับอนุญาตเลขที่ 108 และอนุญาตในปี พ.ศ. 2524

กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วยเลข หนึ่งหลัก แสดงถึง หน่วยงานที่ออกเลขสารบบอาหาร ดังนี้

1 หมายถึง อาหารที่ได้รับเลขสารบบจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

2 หมายถึง อาหารที่ได้รับเลขสารบบจากสำนักงานสาธารณสุขประจำจังหวัด

กลุ่มที่ 6 ประกอบด้วยเลข สี่หลัก แสดงถึง ลำดับที่ของอาหารที่ผลิต หรือนำเข้าของสถานที่นั้นๆ แยกตามหน่วยงานที่เป็นผู้อนุญาต เช่น 0001 แสดงว่าเป็นผลิตภัณฑ์ลำดับที่ 1 ของสถานประกอบการนั้น

โดยสามารถตรวจสอบเลข อย. ได้ที่ เว็บไซต์นี้ www.fda.moph.go.th

และนอกเหนือจากข้อความบังคับที่ต้องแสดงแล้ว ยังมีสัญลักษณ์มาตรฐานอื่นๆ เช่น

NSF (National Sanitation Foundation) เป็นมาตรฐานน้ำดื่มจากสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นองค์กรที่มีได้หวังผลกำไรและไม่ได้เป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล เป็นผู้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับกับการพัฒนา การออกใบรับรองให้ผลิตภัณฑ์ ตรวจสอบ ศึกษาและจัดการความเสี่ยงในเรื่องสุขภาพ และความปลอดภัย โดยมาตรฐานของ NSF นั้นเป็นมาตรฐานในด้านสุขภาพที่ถูกละเมิดทั่วไปในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำดื่ม

“เครื่องหมายฮาลาล” คือเครื่องหมายที่คณะกรรมการฝ่ายกิจการฮาลาลของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ ได้อนุญาตให้ผู้ประกอบการทำการประทับ หรือแสดงลงบนสลาก หรือผลิตภัณฑ์ หรือกิจการ เป็นมาตรฐานที่ยืนยันว่าผู้ที่เป็นมุสลิมสามารถบริโภคหรือสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

มอก 257-2549

มอก. เป็นมาตรฐานอุตสาหกรรมที่ให้การรับรองน้ำบริโภคออกโดย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

มาตรฐาน HACCP Certified (Hazard Analysis and Critical Control Point) เป็นการรับรองว่ามีระบบการจัดการด้านคุณภาพความปลอดภัยในกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้น้ำดื่มที่ปราศจากอันตรายจากเชื้อจุลินทรีย์ สารเคมี และสิ่งแปลกปลอมต่างๆ

และสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำแร่ ต้องมีข้อความเพิ่มเติมบนฉลาก ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 199 พ.ศ. 2543 เรื่อง น้ำแร่ธรรมชาติ ดังนี้

1. ชื่อของน้ำแร่ธรรมชาติให้แสดงแหล่งที่มาของน้ำแร่ธรรมชาตินั้นโดยอาจมีชื่อทางการค้าประกอบชื่อด้วยหรือไม่ก็ได้ และกำกับด้วยชื่อที่แสดงการปรับปริมาณก๊าซธรรมชาติ ตามมาตรฐาน FAO/WHO/CODEX ว่าด้วยเรื่องน้ำแร่ธรรมชาติ
2. แสดงชนิดของแร่ธาตุที่สำคัญ
3. แสดงวัตถุประสงค์ในการผ่านกรรมวิธี
4. แสดงค่าเคอนซึ่งมีความสูงไม่น้อยกว่า 2 มิลลิเมตร เห็นได้ชัดเจนในกรอบสีเหลี่ยมสีแดงพื้นขาว ดังต่อไปนี้
“มีฟลูออไรด์” สำหรับน้ำแร่ธรรมชาติที่มีปริมาณฟลูออไรด์มากกว่า 1 มิลลิกรัม ต่อน้ำแร่ธรรมชาติ 1 ลิตร และต้องเพิ่มค่าเคอน “ผลิตภัณฑ์นี้ไม่เหมาะสำหรับเด็กทารกและเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี” สำหรับน้ำแร่ธรรมชาติที่มีปริมาณฟลูออไรด์มากกว่า 2 มิลลิกรัมต่อน้ำแร่ธรรมชาติ 1 ลิตร
5. ต้องมีข้อความภาษาไทย มีลักษณะถาวรปรากฏให้เห็นชัดเจนที่ภาชนะบรรจุซึ่งมีฝาของภาชนะบรรจุ แต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้

เอกสารอ้างอิง

1. มาตรฐานฮาลาล [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.acfs.go.th/halal/main.php>
2. มาตรฐานน้ำดื่มสะอาด [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <https://medium.com/initier/skin-issue-6>
3. National Sanitation Foundation) International [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <http://www.nsf.org/>
4. มาตรฐานต่างๆที่ระบุบนอุปกรณ์กรองน้ำ [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <https://www.ok-filter.com/article>
5. คู่มือประชาชนฉบับผู้ประกอบการด้านผลิตอาหาร [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก <http://www.fda.moph.go.th>
6. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 199) พ.ศ. 2543 เรื่อง น้ำแร่ธรรมชาติ [ออนไลน์]. [อ้างถึงวันที่ 1 กรกฎาคม 2563] เข้าถึงได้จาก http://food.fda.moph.go.th/law/data/announ_moph/P199.pdf

กองผลิตภัณฑ์อาหารและวัสดุสัมผัสอาหาร

กลุ่มน้ำอุปโภคและบริโภค

โทร 0 2201 7219

E-mail : angwara@dss.go.th